

**GARIS PANDUAN
MEMPERKASAKAN KOMUNITI SETEMPAT DALAM
KERJA-KERJA PEMOTONGAN RUMPUT DAN
PEBERSIHAN PARIT
UNTUK PROJEK KOMUNITI KAMPUNG
DALAM KAWASAN PENTADBIRAN
DEWAN BANDARAYA KUCHING UTARA**

DEWAN BANDARAYA KUCHING UTARA
(THE COMMISSION OF THE CITY OF KUCHING NORTH)
BUKIT SIOL, JALAN SEMARIANG,
PETRA JAYA, 93050 KUCHING, SARAWAK
TEL : 082-446688
FAKS : 082-446414
E-MEL : qrc@dbku.gov.my

SENARAI KANDUNGAN

<u>ISI KANDUNGAN</u>	<u>MUKASURAT</u>
1.0 PENGENALAN	3
1.1 Tujuan Penyediaan Laporan	4
1.2 Skop	4
1.3 Objektif	5
1.4 Metodologi	5
1.4.1 Pengumpulan Data	5
1.4.2 Lawatan Tapak	6
1.4.3 Bengkel/Forum Perbincangan	7
1.4.4 Jadual Status Pelaksanaan KFA	8
1.4.5 Jadual Pelaksanaan (Ghant Chart)	9
1.5 Impak	10
1.6 Output	11
2.0 GARISPANDUAN BAGI PEMOTONGAN RUMPUT DI TEPIAN JALAN	
2.1 Kriteria Am	12
2.2 Kriteria Kualiti Kerja	15
2.3 Kriteria Alam Sekitar	21
2.4 Kriteria “ <i>Safety and Health</i> ”	23
3.0 GARISPANDUAN BAGI PEMBERSIHAN PARIT TEPIAN JALAN	
3.1 Kriteria Kualiti Kerja	25
3.3 Kriteria Alam Sekitar	29
3.4 Kriteria “ <i>Safety and Health</i> ”	31
4.0 SISTEM DENDA KIRAAN MATA	
4.1 Borang Penilaian Pengiraan Mata Denda	33
4.2 Contoh Pengiraan Mata Denda	34
4.3 Rekod Harian Tapak	35
5.0 PENUTUP	37

1.0 PENGENALAN

Kerja-kerja pemotongan rumput meliputi kerja-kerja penyelenggaraan rumput yang dipotong sama rata mengikut piawaian yang ditetapkan (pada ketinggian 50mm dari paras tanah), membuang rumput penarik (*grass creepers*)/tumbuhan menjalar, menyapu dan membuang sisa-sisa rumput, ranting kecil dan lain-lain sampah-sarap selepas kerja-kerja pemotongan yang bertaburan di tepian jalan, jalanraya, tempat pejalan kaki pada hari yang sama.

Kerja-kerja pembersihan parit meliputi kerja-kerja mengeluarkan bahan buangan termasuk sampah, rumput liar, rumput, semak samun, tumbuhan menjalar, lumpur yang mendap, batu, pasir, lumut, kayu dan semua sisa-sisa bungan dari dalam parit tanah, parit konkrit, *weep hole*, *outlet channel*, pembentungan serta sump bagi memastikan aliran air mengalir dengan lancar.

1.1 TUJUAN PENYEDIAAN LAPORAN

Laporan ini disediakan bertujuan sebagai panduan kepada komuniti-komuniti kampung yang terlibat secara langsung bersama pihak berkuasa tempatan (PBT) untuk pelaksanaan kerja-kerja pemotongan rumput yang meliputi kerja-kerja penyelenggaraan rumput dan pembersihan parit yang meliputi kerja-kerja mengeluarkan bahan buangan.

1.2 SKOP

Skop kajian laporan ini adalah mengkaji pelaksanaan penyediaan garis panduan kepada komuniti-komuniti kampung yang terlibat yang diurus dan dikawalselia oleh pihak berkuasa tempatan (PBT).

1.3 OBJEKTIF

Tiga (3) objektif kajian yang telah dikenalpasti iaitu:-

- i. Melahirkan komuniti yang bertanggungjawab.
- ii. Membentuk komuniti yang prihatin terhadap isu persekitaran dan kebersihan di tempat kediaman mereka sendiri.
- iii. Mencadangkan tindakan penambakan bagi melaksanakan kerja-kerja penyelenggaraan parit dan pembersihan parit.

1.4 METODOLOGI

1.4.1 Pengumpulan Data

Pengumpulan data primer dan sekunder telah diperolehi dari pihak berkuasa tempatan (PBT) dan lain-lain sumber yang berkaitan.

Kaedah pengumpulan data merangkumi statistik aduan yang diterima, inventori panjang/lebar jalan dan parit, lawatan tapak, pembacaan, *desktop study* dan temu ramah.

1.4.2 Lawatan Tapak

Lawatan tapak telah diadakan di beberapa buah kampung yang terbabit bagi melihat dan menilai tahap penyediaan dan masalah pelaksanaan kemudahan pemotongan rumput dan pembersihan parit di kawasan terlibat.

Untuk garis panduan ini, perbincangan/dialog satu bengkel telah diadakan bagi mengenalpasti masalah dan pendapat mereka dalam melaksanakan KFA ini. Antara kampung-kampung yang terlibat:-

- i. Kampung Muara Tebas
- ii. Kampung Bako
- iii. Kampung Selabat
- iv. Kampung Pasir Puteh
- v. Kampung Goebilt
- vi. Kampung Senari
- vii. Kampung Sejingkat
- viii. Kampung Boyan
- ix. Kampung Gersik
- x. Kampung Sourabaya
- xi. Kampung Panglima Seman
- xii. Kampung Semarang
- xiii. Kampung Pulo
- xiv. Kampung Bintawa
- xv. Kampung Sungai Bedil

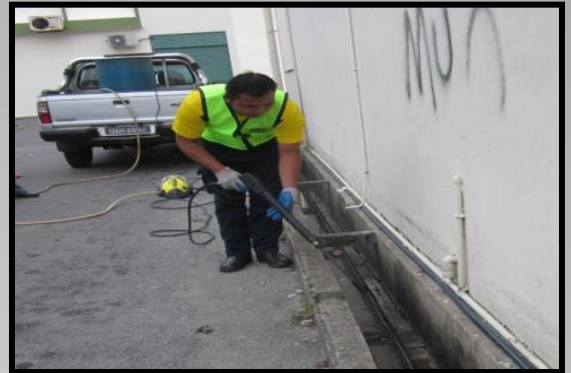

1.4.3 Bengkel/Forum Perbincangan

Bahagian Penyelenggaraan Infrastruktur DBKU telah menganjurkan Bengkel Lab Aktiviti Fokus Utama (KFA) yang pertama pada 27 Februari 2014 di Hotel Hilton, Kuching.

Susulan daripada Bengkel yang telah diadakan, satu forum perbincangan bersama Ketua Kaum dan Penghulu bagi kampung-kampung yang terlibat telah diadakan pada 27 Mac 2014 di Bilik Mawar, Depo DBKU.

Bengkel dan forum perbincangan ini diadakan bersama pihak-pihak berkepentingan bertujuan untuk mendapatkan maklumbalas, berkongsi pengalaman, ilmu pengetahuan dan maklumat-maklumat lain yang berkaitan.

KFA WORKING GROUP OUTCOMES : **Garis panduan dan spesifikasi kerja untuk dilaksanakan oleh komuniti bagi pemotongan rumput dan penyelenggaraan parit.**

AKTIVITI:

Bil.	Sasaran Aktiviti	Tarikh Mula	Tarikh Tamat	Weighing (%)	Completed (%)	Tindakan
1.	Lab 1	27.2.2014	27.2.2014	25%	25%	
2.	Develop Guideline	27.2.2014	12.5.2014	40%	40%	
3.	Lab 2	9.9.2014	9.9.2014	20%	85%	
4.	Approval (Dokumen Tender/ Agreement)	16.9.2014	15.11.2014	15%		Perlaksanaannya mulai 02.01.2015

1.4.4 JADUAL STATUS PERLAKSANAAN KFA

JADUAL PERLAKSANAAN (GHANT CHART)

BIL	PELAN TINDAKAN	BULAN/TAHUN 2013												TARGET/ KPI
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1.	Bengkel KFA													
2.	Cadangan terperinci													
3.	Pra-Perbincangan dengan Pihak Pengurusan													
4.	Sindikasi Pertama (Pihak Pengurusan)													
5.	Sindikasi kepada Pengarah DBKU													
6.	Penyediaan Kertas JKT													
7.	Penyediaan inventori untuk kampung terlibat													

BIL	PELAN TINDAKAN	BULAN/TAHUN 2014												TARGET/ KPI
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
8.	Perbincangan dengan semua ketua komuniti yang terlibat untuk mendapat persetujuan													
9.	Mendokumentasikan hasil bengkel		27/2	27/3										
10.	Pembentangan kepada Pengurusan yang dipengerusikan oleh Datuk Bandar				16/4									

Perbincangan KFA Penyediaan inventori untuk kampung (<i>Pilot Project</i>) Tallimat kursus kepada komuniti	27/2													
									9/9					

BIL	PELAN TINDAKAN	BULAN/TAHUN 2014												TARGET/ KPI
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
14.	Pembentangan kertas kerja ke JPPP (Jawatankuasa Pembangunan, Perancangan dan Persekitaran) untuk pengesahan.										9/10			
15.	Penyediaan tender untuk kawasan yang tiada penglibatan komuniti													
15.	Pengawadan dan pelaksanaan projek kepada komuniti dan kontraktor													
16.	Perlaksanaan <i>Pilot Project</i>													2/1/2015

1.4.5 JADUAL PERLAKSANAAN (GHANT CHART)

1.5 IMPAK

1. Dapat meningkatkan imej DBKU sebagai organisasi yang prihatin kepada persekitaran alam sekitar.
2. Kesemua kawasan dapat diselenggara dengan mudah atas penglibatan komuniti setempat.
3. Dapat memberi peluang pekerjaan kepada komuniti setempat.
4. Dapat menjana dan menambah pendapatan Komuniti setempat.
5. Dapat mengurangkan aduan awam mengenai rumput panjang dan parit tersumbat.
6. Dapat menjalinkan hubungan erat diantara DBKU dengan komuniti setempat.

1.6 OUTPUT

Kawasan hijau (*open spaces*)/bahu jalan dan parit tepian jalan yang telah diwartakan kepada DBKU diselenggara menepati garis panduan kerja serta spesifikasi yang telah ditetapkan untuk dilaksanakan oleh Komuniti berdasarkan garis panduan yang diwujudkan.

2.0 GARISPANDUAN BAGI PEMOTONGAN RUMPUT DI TEPIAN JALAN

2.1 KRITERIA AM

RINGKASAN PETUNJUK	PEMATUHAN TERHADAP JADUAL PERKHIDMATAN DAN FREKUENSI PERKHIDMATAN			
PETUNJUK	1. Jadual perkhidmatan ini merangkumi sesi / frekuensi kerja pemotongan rumput dan pembersihan parit yang ditetapkan iaitu:			
	Bil	Perkhidmatan	Frekuensi	
	1	Jadual Pelaksanaan	1 Bulan sekali	
	2	Pemotongan Rumput (Protokol)	10 hari sesesi	
	3	Pemotongan Rumput (Non-Protokol)	15 hari sesesi	
4	Pembersihan Parit/Longkang	30 hari sesesi		
KESALAHAN	a) Perancangan Jadual pelaksanaan kerja tapak hendaklah dihantar satu (1) bulan untuk pelaksanaan kerja kontrak.			
	Bil	Perkhidmatan	Denda	KPI
	1	Kegagalan menghantar jadual pelaksanaan kerja tapak mengikut tempoh yang ditetapkan. (Flushing and Desludging)	<p>Tiada denda dikenakan untuk bulan pertama. Perbincangan diplomasi akan dibuat pada bulan ke-2 dan tindakan mengenakan denda hanya akan diambil selepas bulan ke-3.</p> <p>RM50.00</p>	Satu (1) minggu dari tarikh sesi bermula

2.0 GARISPANDUAN BAGI PEMOTONGAN RUMPUT DI TEPIAN JALAN

2.1 KRITERIA AM

RINGKASAN PETUNJUK	PEMATUHAN TERHADAP JADUAL PERKHIDMATAN DAN FREKUENSI PERKHIDMATAN			
KESALAHAN	Bil	Perkhidmatan	Denda	KPI
	2	Kegagalan mematuhi frekuensi untuk perkhidmatan yang ditetapkan:- a) “Non-commencement of works” (Kerja tidak siap dalam tempoh yang telah ditetapkan	Tiada denda dikenakan untuk bulan pertama. Perbincangan diplomasi akan dibuat pada bulan ke-2 dan tindakan mengenakan denda hanya akan diambil selepas bulan ke-3. RM100.00 (Surat Amaran Pertama dan ditamat perkhidmatan bagi kesalahan kali kedua atau mana-mana gabungan bagi kesalahan a, b dan c).	10 hari / sesi (Protokol) dan 15 hari/sesi (Non-Protocol) seperti Jadual Pelaksanaan dipersetujui.

2.0 GARISPANDUAN BAGI PEMOTONGAN RUMPUT DI TEPIAN JALAN

2.1 KRITERIA AM

RINGKASAN PETUNJUK	PEMATUHAN TERHADAP JADUAL PERKHIDMATAN DAN FREKUENSI PERKHIDMATAN			
	Bil	Perkhidmatan	Denda	KPI
	2	<p>Kegagalan mematuhi frekuensi untuk prkhidmatan yang ditetapkan:-</p> <p>a) <i>"Spill over of works"</i> (Kerja yang telah siap tapi melebihi tempoh siap yang telah ditetapkan).</p> <p>b) <i>"Open burning and the use of weedkiller"</i> (Pembakaran terbuka dan penggunaan racun rumput tidak dibenarkan).</p>	<p>Tiada denda dikenakan untuk bulan pertama. Perbincangan diplomasi akan dibuat pada bulan ke-2 dan tindakan mengenakan denda hanya akan diambil selepas bulan ke-3.</p> <p>Tiada pembayaran dibuat bagi kawasan yang tidak siap pada sesi tersebut. (Surat Amaran Pertama dan ditamat perkhidmatan bagi kesalahan kali kedua atau mana-mana gabungan bagi kesalahan a, b dan c).</p> <p>Tiada denda dikenakan untuk bulan pertama. Perbincangan diplomasi akan dibuat pada bulan ke-2 dan tindakan mengenakan denda hanya akan diambil selepas bulan ke-3.</p> <p>Surat Amaran Pertama dan ditamat perkhidmatan bagi kesalahan kali kedua atau mana-mana gabungan bagi kesalahan a, b dan c.</p>	<p>10 hari / sesi (Protokol) dan 15 hari/sesi (Non-Protocol) seperti Jadual Pelaksanaan dipersetujui.</p> <p>10 hari / sesi (Protokol) dan 15 hari/sesi (Non-Protocol) seperti Jadual Pelaksanaan dipersetujui.</p>

2.0 GARISPANDUAN BAGI PEMOTONGAN RUMPUT DI TEPIAN JALAN

2.2 KRITERIA KUALITI KERJA

RINGKASAN PETUNJUK	PEMATUHAN TERHADAP KUALITI PERKHIDMATAN DAN FREKUENSI PERKHIDMATAN			
PETUNJUK	<ul style="list-style-type: none"> • Rumput hendaklah dipotong separas. Ketinggian rumput di potong hendaklah seragam antara 50 mm dan 75 mm bagi mengelak permukaan tanah terdedah kepada hakisan dan membantutkan pertumbuhan rumput. • Semua struktur dan tanaman tepian jalan hendaklah bebas dari rumput penaik (<i>grass creepers</i>). • Kerja-kerja tersebut hendaklah di laksanakan mengikut jadual yang telah ditetapkan • Contractor atau wakil penyelia syarikat hendaklah sentiasa ditapak untuk pengesahan kerja dijalankan setiap hari. 			
KESALAHAN	Bil	Perkhidmatan	Denda	KPI
	1	Rumput tidak dipotong separas antara 50 mm hingga 75 mm	<p>Pengecualian denda untuk satu (1) bulan pertama dan denda akan dikenakan Pada bulan berikutnya.</p> <p>30 mata denda</p>	10 Hari/sesi (Protokol) dan 15 Hari/sesi (Non-Protokol)
	2	Kerja tidak dijalankan mengikut Jadual Kerja dan tidak berterusan seperti yang telah ditetapkan.	<p>Pengecualian denda untuk satu (1) bulan pertama dan denda akan dikenakan Pada bulan berikutnya.</p> <p>30 mata denda</p>	10 Hari/sesi (Protokol) dan 15 Hari/sesi (Non-Protokol)
	3	Rumput sekeliling struktur tidak dipotong/dibersihkan	<p>Pengecualian denda untuk satu (1) bulan pertama dan denda akan dikenakan Pada bulan berikutnya.</p> <p>30 mata denda</p>	10 Hari/sesi (Protokol) dan 15 Hari/sesi (Non-Protokol)

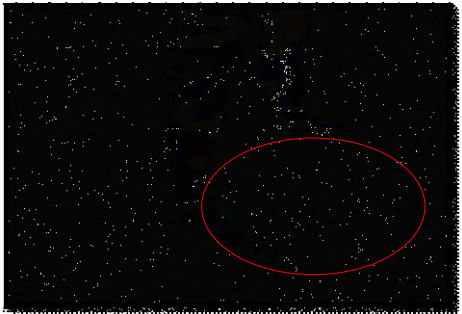

2.0 GARISPANDUAN BAGI PEMOTONGAN RUMPUT DI TEPIAN JALAN

2.2 KRITERIA KUALITI KERJA

RINGKASAN PETUNJUK	PEMATUHAN TERHADAP KUALITI PERKHIDMATAN DAN FREKUENSI PERKHIDMATAN			
KESALAHAN	Bif	Perkhidmatan	Denda	KPI
	4	Rumput tepi jalan, bendul jalan atau tempat pejalan kaki tidak di <i>weeding</i> /dipotong	<p>Pengecualian denda untuk satu (1) bulan pertama dan denda akan dikenakan Pada bulan berikutnya.</p> <p>30 mata denda</p>	10 Hari/sesi (Protokol) dan 15 Hari/sesi (Non-Protokol)
	5	Rumput sekeliling struktur seperti sempadan pagar tidak dipotong/dibersihkan dari creepers .	<p>Pengecualian denda untuk satu (1) bulan pertama dan denda akan dikenakan Pada bulan berikutnya.</p> <p>30 mata denda</p>	10 Hari/sesi (Protokol) dan 15 Hari/sesi (Non-Protokol)
	6	Anak-anak pokok cedera akibat terkena nylon string blade.	<p>Pengecualian denda untuk satu (1) bulan pertama dan denda akan dikenakan Pada bulan berikutnya.</p> <p>30 mata denda</p>	10 Hari/sesi (Protokol) dan 15 Hari/sesi (Non-Protokol)

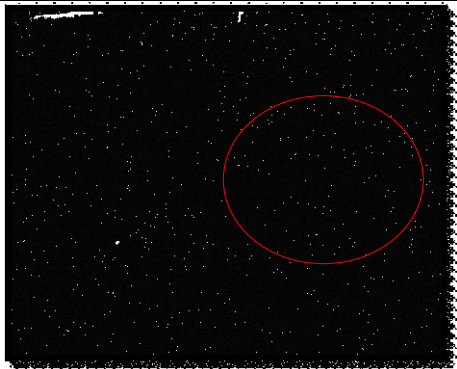

2.0 GARISPANDUAN BAGI PEMOTONGAN RUMPUT DI TEPIAN JALAN

2.2 KRITERIA KUALITI KERJA

RINGKASAN PETUNJUK	PEMATUHAN TERHADAP KUALITI PERKHIDMATAN DAN FREKUENSI PERKHIDMATAN	
GAMBAR	BETUL (✓)	SALAH (X)
		
	Rumput dipotong separas antara 50 mm hingga 75 mm	Rumput tidak dipotong separas atau bertingkat-tingkat
		
Rumput dipotong separas antara 50 mm hingga 75 mm	Rumput tidak dipotong separas atau bertingkat-tingkat	

2.0 GARISPANDUAN BAGI PEMOTONGAN RUMPUT DI TEPIAN JALAN

2.2 KRITERIA KUALITI KERJA

RINGKASAN PETUNJUK	PEMATUHAN TERHADAP KUALITI PERKHIDMATAN DAN FREKUENSI PERKHIDMATAN	
GAMBAR	BETUL (√)	SALAH (X)
	 <p data-bbox="396 1014 758 1078">Rumput disekeliling struktur dipotong/dibersihkan.</p>	 <p data-bbox="946 1014 1248 1078">Rumput sekeliling tidak dipotong/dibiarkan.</p>
	 <p data-bbox="329 1497 825 1566">Rumput disekeliling struktur seperti sempadan pagar dipotong/dibersihkan.</p>	 <p data-bbox="872 1497 1329 1599">Rumput disekeliling struktur seperti sempadan pagar tidak dipotong / dibersihkan dari creepers.</p>

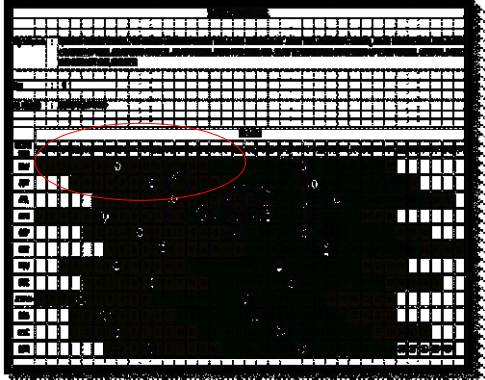

2.0 GARISPANDUAN BAGI PEMOTONGAN RUMPUT DI TEPIAN JALAN

2.2 KRITERIA KUALITI KERJA

RINGKASAN PETUNJUK	PEMATUHAN TERHADAP KUALITI PERKHIDMATAN DAN FREKUENSI PERKHIDMATAN	
GAMBAR	BETUL (✓)	SALAH (X)
	 <p data-bbox="299 875 753 971">Rumput tepi jalan, bendul jalan atau tempat pejalan kaki di <i>weeding</i>/dipotong</p>	 <p data-bbox="811 875 1236 971">Rumput tepi jalan, bendul jalan atau tempat pejalan kaki tidak di <i>weeding</i>/dipotong</p>
	 <p data-bbox="299 1280 753 1335">Anak-anak pokok TIDAK cedera dibersihkan Secara manual/mesin pemotong rumput</p>	 <p data-bbox="811 1280 1236 1335">Anak-anak pokok cedera akibat terkena <i>nylon spring blade</i>.</p>

2.0 GARISPANDUAN BAGI PEMOTONGAN RUMPUT DI TEPIAN JALAN

2.2 KRITERIA KUALITI KERJA

<p>RINGKASAN PETUNJUK</p>	<p>PEMATUHAN TERHADAP KUALITI PERKHIDMATAN DAN FREKUENSI PERKHIDMATAN</p>	
<p>GAMBAR</p>	<p>BETUL (√)</p>	<p>SALAH (X)</p>
	 <p>Kerja dijalankan mengikut Jadual kerja yang telah ditetapkan</p>	<p>KERJA-KERJA TIDAK DIJALANKAN PADA HARI PERTAMA DAN TIDAK BERTERUSAN</p>
 <p>Kontraktor atau wakil penyelia syarikat mesti ada di tapak.</p>	<p>KONTRAKTOR ATAU WAKIL PENYELIA TIADA DI TAPAK BAGI URUSAN PENGESAHAN DALAM BUKU "SITE DAILY RECORD"</p>	

2.0 GARISPANDUAN BAGI PEMOTONGAN RUMPUT DI TEPIAN JALAN

2.3 KRITERIA ALAM SEKITAR

RINGKASAN PETUNJUK	PEMATUHAN TERHADAP ALAM SEKITAR PERKHIDMATAN DAN FREKUENSI PERKHIDMATAN			
PETUNJUK	<ul style="list-style-type: none"> - Sisa-sisa rumput, ranting kecil dan lain-lain sampah-sarap selepas kerja-kerja pemotongan yang bertaburan di tepi jalan, jalan, jalanraya, tempat pejalan kaki dan lain-lain hendaklah disapu dan dibuang pada hari yang sama. - Kawasan tapak hendaklah bebas dari (<i>Nylon string blade</i>) hendaklah dikutip/dikumpul. 			
KESALAHAN	Bil	Perkhidmatan	Denda	KPI
	1	Sisa-sisa rumput/sampah tidak disapu atau dibersihkan pada hari yang sama.	<p>Pengecualian denda untuk satu (1) bulan pertama dan denda akan dikenakan Pada bulan berikutnya.</p> <p>30 mata denda</p>	10 hari/sesi (Protokol) dan 15 hari/sesi (Non-Protokol).
	2	Tali/Nylon string blade bertaburan dan tidak dikutip/dikumpul.	<p>Pengecualian denda untuk satu (1) bulan pertama dan denda akan dikenakan Pada bulan berikutnya.</p> <p>30 mata denda</p>	10 hari/sesi (Protokol) dan 15 hari/sesi (Non-Protokol).
GAMBAR	BETUL (✓)		SALAH (X)	
	 <p>Sisa-sisa rumput/sampah disapu atau dibersihkan pada hari yang sama.</p>	 <p>Sisa-sisa rumput/sampah TIDAK disapu atau dibersihkan pada hari yang sama.</p>		

2.0 GARISPANDUAN BAGI PEMOTONGAN RUMPUT DI TEPIAN JALAN

2.3 KRITERIA ALAM SEKITAR

RINGKASAN PETUNJUK	PEMATUHAN TERHADAP ALAM SEKITAR PERKHIDMATAN DAN FREKUENSI PERKHIDMATAN	
GAMBAR	BETUL (✓)	SALAH (X)
	 <p data-bbox="325 877 758 942">Sisa-sisa rumput/sampah disapu atau dibersihkan pada hari yang sama</p>	 <p data-bbox="825 871 1263 962">Sisa-sisa rumput / sampah TIDAK disapu atau dibersihkan pada hari yang sama</p>
	 <p data-bbox="325 1325 758 1391">Sisa-sisa rumput / sampah disapu atau dibersihkan pada hari yang sama</p>	 <p data-bbox="846 1306 1279 1396">Sisa-sisa rumput / sampah TIDAK disapu atau dibersihkan pada hari yang sama</p>
	 <p data-bbox="325 1740 758 1806">Kawasan rumput bebas dari tali/Nylon String Blade bertaburan</p>	 <p data-bbox="846 1740 1293 1806">Tali / Nylon string blade bertaburan dan TIDAK dikutip/dikumpul</p>

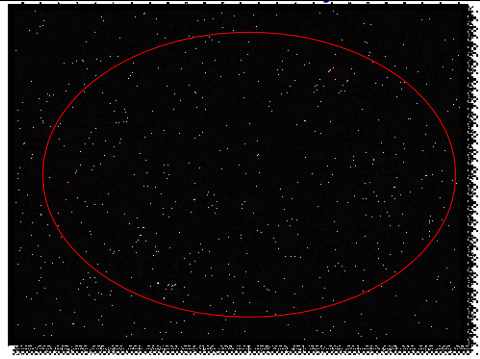

2.0 GARISPANDUAN BAGI PEMOTONGAN RUMPUT DI TEPIAN JALAN

2.4 KRITERIA SAFETY AND HEALTH

RINGKASAN PETUNJUK	PEMATUHAN TERHADAP “SAFETY AND HEALTH’ PERKHIDMATAN DAN FREKUENSI PERKHIDMATAN			
PETUNJUK	<ul style="list-style-type: none"> · Pekerja hendaklah lengkap menggunakan peralatan keselamatan diri seperti <i>safety boot/wellington boot</i>, <i>safety goggle</i>, baju <i>vest</i> dan <i>glove</i>. · Kelengkapan kerja seperti kon keselamatan, <i>signboard</i> dan hendaklah berada di tapak setiap masa. · Kerja- kerja hendaklah menggunakan “<i>Nylon string blade bushcutter</i>” 			
KESALAHAN	Bil	Perkhidmatan	Denda	KPI
	1	Pekerja tidak menggunakan kelengkapan keselamatan diri (PPE)	RM50.00 dan 20 mata denda	10 hari/sesi (Protokol) dan 15 hari/sesi (Non-Protokol).
	2	Tidak meletakkan papan tanda keselamatan, kon keselamatan semasa kerja-kerja dijalankan.	RM50.00 dan 20 mata denda	10 hari/sesi (Protokol) dan 15 hari/sesi (Non-Protokol).
	3	Menggunakan mesin/peralatan yang tidak sesuai dan tidak diluluskan oleh Pegawai Penguasa.	RM50.00 dan 20 mata denda	10 hari/sesi (Protokol) dan 15 hari/sesi (Non-Protokol).
GAMBAR	BETUL (✓)		SALAH (X)	
	 <p data-bbox="297 1663 811 1696">Kelengkapan Peralatan Keselamatan Diri</p>		<p data-bbox="925 1392 1300 1547" style="color: red; text-align: center;">TIDAK menggunakan Peralatan Keselamatan Diri yang tidak dibenarkan/dilulus oleh “Superintending Officer”.</p>	

2.0 GARISPANDUAN BAGI PEMOTONGAN RUMPUT DI TEPIAN JALAN

2.4 KRITERIA SAFETY AND HEALTH

RINGKASAN PETUNJUK	PEMATUHAN TERHADAP "SAFETY AND HEALTH" PERKHIDMATAN DAN FREKUENSI PERKHIDMATAN	
GAMBAR	BETUL (✓)	SALAH (X)
	 <p data-bbox="361 880 719 942">Pekerja lengkap dengan alat keselamatan diri (PPE)</p>	 <p data-bbox="848 880 1300 942">Pekerja tidak menggunakan kelengkapan keselamatan diri (PPE)</p>
	 <p data-bbox="329 1315 776 1406">Kon keselamatan hendaklah diletak sekurang-kurangnya 50 meter dari lokasi kerja.</p>	 <p data-bbox="862 1315 1286 1377">Tidak meletakkan kon keselamatan semasa kerja-kerja dijalankan</p>
	 <p data-bbox="344 1769 748 1831">Mesin <i>bushcutter</i> menggunakan "Nylon String Blade"</p>	 <p data-bbox="869 1769 1279 1831">Mesin <i>bushcutter</i> menggunakan "Metal Blade"</p>

3.0 GARIS PANDUAN BAGI PEMBERSIHAN PARIT TEPIAN JALAN

3.1 KRITERIA KUALITI KERJA

<p>PETUNJUK</p>	<ul style="list-style-type: none"> Sampah sarap untuk keadaan dimana longkang tersebut mempunyai halangan seperti rumput air, rumput, tumbuhan liar, rumput penaik, pasir, batu kayu, sisa pepejal dan bahan asing tidak dibersihkan /dikeluarkan dari dalam parit, “<i>weephole, trenches, culvert, sump</i>” kerana terhalang dengan halangan, tersumbat (separa atau sepenuhnya); Kerja-kerja tersebut hendaklah di laksanakan mengikut jadual yang telah ditetapkan. Kontraktor atau wakil penyelia syarikat hendaklah sentiasa ditapak untuk pengesahan kerja dijalankan. 			
<p>KESALAHAN</p>	<p>Bil</p>	<p>Perkhidmatan</p>	<p>Denda</p>	<p>KPI</p>
<p>1</p>	<p>Keadaan parit konkrit yang tidak dibersihkan/ diservis penuh dengan keladak, sisa asing dan tumbuh-tumbuhan.</p>	<p>Pengecualian denda untuk satu (1) bulan pertama dan denda akan dikenakan pada bulan berikutnya.</p> <p>30 mata denda</p>	<p>30 Hari / sesi</p>	
<p>2</p>	<p>Keadaan parit tanah yang tidak dibersihkan / diservis penuh dengan keladak, sisa asing dan tumbuh-tumbuhan.</p>	<p>Pengecualian denda untuk satu (1) bulan pertama dan denda akan dikenakan pada bulan berikutnya.</p> <p>30 mata denda</p>	<p>30 Hari / sesi</p>	
<p>3</p>	<p>”Outlet channels” tidak dibersihkan / tersumbat dan penuh dgn sisa pepejal atau rumput</p>	<p>Pengecualian denda untuk satu (1) bulan pertama dan denda akan dikenakan pada bulan berikutnya.</p> <p>30 mata denda</p>	<p>30 Hari / sesi</p>	
<p>4</p>	<p>Kerja-kerja tidak dijalankan pada hari pertama sesi dan tidak berterusan.</p>	<p>Pengecualian denda untuk satu (1) bulan pertama dan denda akan dikenakan pada bulan berikutnya.</p> <p>30 mata denda</p>	<p>30 Hari / sesi</p>	
<p>5</p>	<p>Kontraktor atau Wakil Penyelia tapak dilantik syarikat tidak berada di tapak.</p>	<p>Pengecualian denda untuk satu (1) bulan pertama dan denda akan dikenakan pada bulan berikutnya.</p> <p>30 mata denda</p>	<p>30 Hari / sesi</p>	

3.0 GARIS PANDUAN BAGI PEMBERSIHAN PARIT TEPIAN JALAN

GAMBAR

BETUL (✓)

Kedaaan parit yang bersih dan bebas dari keladak dan bahan asing

SALAH (X)

Kedaaan parit yang tidak dibersihkan penuh dengan keladak dan sisa asing

Kedaaan parit yang bersih dan bebas dari keladak dan bahan asing

Kedaaan parit yang tidak dibersihkan penuh dengan keladak dan sisa asing

Kedaaan parit yang bersih dan bebas dari tumbuhan liar

Kedaaan parit yang tidak dibersihkan penuh dengan tumbuhan liar

3.0 GARIS PANDUAN BAGI PEMBERSIHAN PARIT TEPIAN JALAN

GAMBAR

BETUL (✓)

"Outlet channels" bebas dari sisa pepejal atau rumpai

SALAH (X)

"Outlet channels" tidak dibersihkan / tersumbat dan penuh dgn sisa pepejal atau rumpai

"Outlet channels" bebas dari sisa pepejal atau rumpai

"Outlet channels" tidak dibersihkan / tersumbat dan penuh dengan sisa pepejal atau rumpai

3.0 GARIS PANDUAN BAGI PEMBERSIHAN PARIT TEPIAN JALAN

3.2 KRITERIA ALAM SEKITAR

<p>RINGKASAN PETUNJUK</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Semua sampah dibersihkan / dikeluarkan dari dalam parit hendaklah dimasukkan dalam beg atau bekas atau menggunakan kaedah dan peralatan yang sesuai dan dibuang pada hari yang sama; • Tiada tumpahan leachate yang berlaku ketika aktiviti mengumpul sisa pepejal semasa proses pengangkutan. 			
<p>KESALAHAN</p>	<p>Bil</p>	<p>Perkhidmatan</p>	<p>Denda</p>	<p>KPI</p>
<p>1</p>		<p>Sisa pepejal yang dikumpul tidak dimasukkan dalam beg atau bekas.</p>	<p>30 mata denda</p>	<p>30 Hari / sesi</p>
<p>2</p>		<p>Sisa pepejal / keladak dibiarkan dan tidak dibuang pada hari yang sama ke lokasi yang telah diluluskan</p>	<p>30 mata denda</p>	<p>30 Hari / sesi</p>
<p>3</p>		<p>Tumpahan leachate / tompokan leachate di bahu jalan / parit</p>	<p>30 mata denda</p>	<p>30 Hari / sesi</p>
<p>BETUL (√)</p>			<p>SALAH (X)</p>	
<p>GAMBAR</p>	 <p>Sisa pepejal yang dikumpul hendaklah dimasukkan dalam beg atau bekas dan dibuang ke tempat yang telah diluluskan</p>		 <p>Keadaan parit yang tidak dibersihkan penuh dengan keladak dan sisa asing</p>	

3.0 GARIS PANDUAN BAGI PEMBERSIHAN PARIT TEPIAN JALAN

BETUL (✓)

Tiada tumpahan leachate / tumpahan leachate dibersihkan dari bahu jalan / parit

SALAH (X)

Tumpahan leachate / tompokan leachate di bahu jalan / parit

GAMBAR

Sisa pepejal / keladak hendaklah dibuang pada hari yang sama ke lokasi yang telah diluluskan

Sisa pepejal / keladak dibiarkan dan tidak dibuang pada hari yang sama ke lokasi yang telah diluluskan

3.0 GARIS PANDUAN BAGI PEMBERSIHAN PARIT TEPIAN JALAN

3.3 KRITERIA “SAFETY AND HEALTH”

<p>PETUNJUK</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pekerja hendaklah lengkap menggunakan peralatan keselamatan diri seperti <i>safety boot/wellington boot</i>, <i>safety goggle</i>, baju <i>vest</i> dan <i>glove</i>; • Kelengkapan kerja seperti kon keselamatan, <i>signboard</i> dan lain hendaklah berada di tapak setiap masa; • Peralatan kerja pembersihan parit yang bersesuaian dengan kerja-kerja pembersihan parit. 			
<p>KESALAHAN</p>	<p>Bil</p>	<p>Perkhidmatan</p>	<p>Denda</p>	<p>KPI</p>
	<p>1</p>	<p>Pekerja tidak menggunakan kelengkapan keselamatan diri (PPE)</p>	<p>RM50.00 dan 20 Mata Denda</p>	<p>30 Hari / sesi</p>
	<p>2</p>	<p>Tidak meletakkan papan tanda keselamatan, kon keselamatan semasa kerja-kerja dijalankan</p>	<p>RM50.00 dan 20 Mata Denda</p>	<p>30 Hari / sesi</p>
	<p>3</p>	<p>Menggunakan mesin / peralatan yang tidak sesuai dan tidak diluluskan oleh <i>Superintending Officer</i></p>	<p>RM50.00 dan 20 Mata Denda</p>	<p>30 Hari / sesi</p>
<p>GAMBAR</p>	<p>BETUL (√)</p>		<p>SALAH (X)</p>	
	<p>Kelengkapan alat keselamatan diri (PPE)</p> 		<p>TIDAK MENGGUNAKAN PERALATAN KESELAMATAN DIRI YANG DIBENARKAN / DILULUSKAN OLEH SUPERINTENDING OFFICER</p>	

3.0 GARIS PANDUAN BAGI PEMBERSIHAN PARIT TEPIAN JALAN

	BETUL (✓)	SALAH (X)
	 <p>Peralatan kerja yang sesuai bagi aktiviti pembersihan parit</p>	<p>TIDAK MENGGUNAKAN PERALATAN KERJA YANG SESUAI UNTUK PEMBERSIHAN PARIT</p>
GAMBAR	 <p>Pekerja lengkap dengan alat keselamatan diri (PPE)</p>	 <p>Pekerja TIDAK menggunakan kelengkapan keselamatan diri (PPE)</p>
	 <p>Kon keselamatan hendaklah dipamer/ diletak berdekatan bagi setiap aktiviti dijalankan di tepi jalanraya</p>	 <p>TIDAK mempamer/meletak kon keselamatan bagi setiap aktiviti dijalankan di tepi jalanraya</p>

4.0 SISTEM DENDA KIRAAN MATA

Borang Pengiraan Mata Denda seperti yang tertera di bawah akan digunapakai untuk mengira denda yang dikenakan kepada Kontraktor untuk tujuan pembayaran.

DEWAN BANDARAYA KUCHING UTARA						
BORANG PENGIRAAN MATA DENDA DAN PEMBAYARAN						
Tajuk Kontrak	:	ZONE		Bil. Hari / Sesi :	(DC) 30 days/session :	
No. Kontrak	:	DBKU/CQS/P/			(Flushing And Desludging)	
Kontraktor	:				Twice / year :	
Nilai Kontrak	:	(G/C) RM	and (D/C) RM		(Water Jetting)	
					Once / year :	
Aktiviti	Mata Denda	A	B	C	JUMLAH MATA DENDA	KOMEN /LAIN-LAIN
		(50)	(30)	(20)		
PEMBERSIHAN PARIT						
PURATA	:	Jumlah Mata Denda			=	Mata
		Bil. Hari / Sesi				
Aktiviti	Mata Denda	A	B	C	JUMLAH MATA DENDA	KOMEN /LAIN-LAIN
		(50)	(30)	(20)		
FLUSHING AND DESLUDGING						
PURATA	:	Jumlah Mata Denda			=	Mata
		Bil. Hari / Sesi				
Aktiviti	Mata Denda	A	B	C	JUMLAH MATA DENDA	KOMEN /LAIN-LAIN
		(50)	(30)	(20)		
WATER JETTING						
PURATA	:	Jumlah Mata Denda			=	Mata
		Bil. Hari / Sesi				
PEMBERSIHAN PARIT						
Potongan : Denda / Lain-Lain					Nilai Kontrak Per Sesi : RM.....	
Jumlah Potongan Berdasarkan Mata Denda						
(a)	RM	x	pts	RM		
	100					
(b)	Lain-Lain Potongan (LAD / V.O/Penalty clause 11.3) :			RM	RM	
Jumlah Pembayaran Untuk Sesi :						
FLUSHING AND DESLUDGING						
Potongan : Denda / Lain-Lain					Nilai Kontrak Per Sesi : RM	
Jumlah Potongan Berdasarkan Mata Denda						
(a)	RM	x	pts	RM		
	100					
(b)	Lain-Lain Potongan (LAD / V.O/Penalty clause 11.3) :			RM	RM	
Jumlah Pembayaran Untuk Sesi :						
WATER JETTING						
Potongan : Denda / Lain-Lain					Nilai Kontrak Per Sesi : RM	
Jumlah Potongan Berdasarkan Mata Denda						
(a)	RM	x	pts	RM		
	100					
(b)	Lain-Lain Potongan (LAD / V.O/Penalty clause 11.3) :			RM	RM	
Jumlah Pembayaran Untuk Sesi :						
Tandatangan :						
Nama : ()			Cop Kontraktor :		Tarikh :	
Tandatangan Penyelia Tapak :						
Cop Penyelia :				Tandatangan & Cop Ketua Unit / Pembantu Tadbir N17		
Tarikh :				Tarikh :		
* Sila rujuk sebelah, penjelasan denda untuk ketidakakuran kepada Standard Kualiti.						

4.1 Borang Pengiraan Mata Denda

4.0 SISTEM DENDA KIRAAN MATA

Contoh pengiraan denda mata di atas digunakan sebelum pembayaran dibuat.

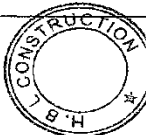
DBKU/IM1
 BORANG /
 Tajuk Kontrak
 No. Kontrak
 Kontraktor

DEWAN BANDARAYA KUCHING UTARA
BORANG PENGIRAAN MATA DENDA DAN PEMBAYARAN BAGI KONTRAK PEMOTONGAN RUMPUT DAN PEMBERSIHAN
BAHAGIAN PENGURUSAN INFRASTRUKTUR

Tajuk Kontrak : **ZONE : 2 NE1-BAKO** Bil. Hari / Sesi : **(G/C) 15 HARI/SESI**
 No. Kontrak : **DBKU/CQS/P/26/12** : **(D/C) 30 HARI/SESI**
 Kontraktor : **HBL CONSTRUCTION**

Nilai Kontrak : **(G/C) RM 7,239.93 (NON-PROTOKOL)** Sesi Ke : **35 (G/C) 01.06.2014 TO 15.06.2014**
 Sesesi : **(D/C) RM9,062.20** Sesi Ke : **— (D/C) — TO —**

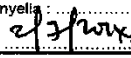
Mata Denda Aktiviti	A (30)	B (15)	C (5)	JUMLAH MATA DENDA	KOMEN /LAIN-LAIN
1. PEMOTONGAN RUMPUT (NON-PROTOKOL)	—	—	—	—	—
PURATA : Jumlah Mata Denda : 0 = 0.0 MATA Bil. Hari / Sesi : 15					
Mata Denda Aktiviti	A (30)	B (15)	C (5)	JUMLAH MATA DENDA	KOMEN /LAIN-LAIN
2. PEMBERSIHAN PARIT	—	—	—	—	—
PURATA : Jumlah Mata Denda : = MATA Bil. Hari / Sesi :					
1. Jumlah Potongan Berdasarkan Mata Denda / LAIN-LAIN					
(a)	RM7,239.93	X	0.0	MATA = RM.....	0
(b)	Lain-Lain Potongan (LAD / V.O/Penalty clause 11.3) :				RM.....
Jumlah Pembayaran Untuk Sesi : 35					RM 7,239.93
2. Jumlah Potongan Berdasarkan Mata Denda / LAIN-LAIN					
(a)	RM9,062.20	X	—	MATA = RM.....	—
(b)	Lain-Lain Potongan (LAD / V.O/Penalty clause 11.3) :				RM.....
Jumlah Pembayaran Untuk Sesi :					RM

Tandatangan : Cop Kontraktor Tarikh : **3/7/2014**

Name : **(HBL by Bin No4)**

Tandatangan Dan Nama Penyelia Tapak : **Jamaluddin bin Himpri Pekerja Awam - R1**
 Cop Penyelia : **Jamaluddin bin Himpri Pekerja Awam - R1**
 Tarikh : **16.6.2014**

Tandatangan Ketua unit / Pembantu Tadbir N17 :
JEFFRY ISMAWI
 PEMBANTU TADBIR (OPERASI)
 BHN. IMT
 Cop Penyelia :
 Tarikh :

4.0 SISTEM DENDA KIRAAN MATA

DBKU/IMT/1-07 (Pnd.8/13)

DEWAN BANDARAYA KUCHING UTARA INFRASTRUCTURE MANAGEMENT DIVISION (IMT DIVISION)

Grasscutting, Drain And Cleaning By Contract

Site Daily Record

ZONE : 14 MK3 MEDAN RAYA

Date : _____ Day : _____ (G/C Session _____ 10 Days/session) Day No. : _____
 (G/C Session _____ 15 Days/session) Day No. : _____
 (D/C Session _____ 30 Days/session) Day No. : _____

Sources	Nos.	INCIDENT RECORD (if any)				Weather		
		No	Time of incident	Name of Victim and M Y Card No.	Nature of accident/Near Miss/Dangerous Occurrence			
1 Grass cutter								
2 Drain cleaning								
3 Sweeper						1500		0900
4 Other Tools / Equipments								
- Machineries								1200
- Lorry / pick up						Rainy	Cloudy	Fine
- Others						(Time of inspection)		
Total						AM : _____		PM : _____

A R E A *	LOCALITY	GRASSCUTTING ACTIVITY			DRAIN CLEANING ACTIVITY			REMARKS :					
		Remarks of Activity	DEMERIT			Remarks of Activity	DEMERIT			-	Location of GCDC activity on site		
			A	B	C		A	B	C	-	Location of DKM applied (if any)		
1	MEDAN RAYA		30	15	5								
2	JALAN ASTANA												
3	RPR ASTANA FASA 2 (JLN BAKAR LIBER), PLAZA ASTANA												
4	JALAN FIELD FORCE, LRG PETRA 3												
5	BEKAS TAPAK SMK OPENG, JLN BUKIT SIOL, TMN WIRA JAYA												

Instruction to contractor : Yes S.I no. / Lisan No

Contractor's Representative Signature	Superintending Officer Representative's (Supervisor) Signature	Superintending Officer Representative's (KB / AE / PT) Signature
..... () () ()

Note: (x) : Belum dijalankan Protokol Comments By SOR
 Remarks o (-) : Sedang dijalankan (KB / KU / PKU)
 Activity (/) : Siap dijalankan (if any)
 (o) : Tidak berterusan / Tiada aktiviti

* Semua kawasan tersebut termasuk "Backlane", "Road Verges", "Island", sempadan tanah persendirian, tanah rezab Kerajaan, jalan-jalan yang tiada tanda nama dan lain-lain seperti diwarnakan dalam pelan sempadan kontrak yang telah ditetapkan

4.3 Borang untuk Rekod Harian Tapak

4.0 SISTEM DENDA KIRAAN MATA

Contoh pengiraan denda mata di atas digunakan sebelum pembayaran dibuat.

DBKU/IMT/1-07 (Pind.8/13)

DEWAN BANDARAYA KUCHING UTARA
INFRASTRUCTURE MANAGEMENT DIVISION (IMT DIVISION)
 Grasscutting, Drain And Cleaning By Contract
 Site Daily Record

ZONE : 1 MK4-ASTANA

Date : 22.1.4 Day : 13/3 (G/C Session 10 Days/session) Day No. : 1
 (G/C Session 26 15 Days/session) Day No. : 6
 (D/C Session 13 30 Days/session) Day No. : 20

Sources		Nos.	INCIDENT RECORD (if any)				Weather	
No	Time of Incident	Name of Victim and My Card No.	Nature of accident / Near Miss / Dangerous Occurrence		Weather		(Time of inspection)	
1	Grass cutter	3						
2	Drain cleaning	3						
3	Sweeper							
4	Other Tools / Equipments							
	- Machineries							
	- Lorry / pick up / Van							
	- Others							
Total		6						

AM : 0940 PM : -

A R E A	LOCALITY	GRASSCUTTING ACTIVITY			DRAIN CLEANING ACTIVITY			REMARKS :		
		Remarks of Activity	DEMERIT			Remarks of Activity	DEMERIT			
			A 30	B 15	C 5		A 30		B 15	C 5
1	JALAN HASHIM JAAFAR, LORONG PETRA 4	✓				✓			-	
2	KAMPUNG SUNGAI BEDIL BESAR	—	A (i)			✓	A (i) / K / not		G/C - KPG SG BEDIL	
3	LORONG PETRA 1, LORONG PETRA 2	—				✓			G/C - LRG PETRA - 1	
4	KAMPUNG GERSIK, LORONG 4 & 4A KAMPUNG GERSIK,	X				—	B (ii)		D/C - URG KPG GERSIK	
5	KAMPUNG BOYAN	X				X			—	

Instruction to contractor : Yes S.I no. / Lisan No

Contractor's Representative Signature 	Superintending Officer Representative's (Supervisor) Signature MOHAMAD B. JOHAN PEKERJA RENDAH AWAM BHGN. IMT	Superintending Officer Representative's (KB / AE / PT) Signature JEFFRY ISMAWATI PEMBANTU TADBIR (OPERASI) BHGN. IMT
---	--	--

Note: (x) : Belum dijalankan
 Remarks of Activity (-) : Sedang dijalankan
 (/) : Siap dijalankan
 (o) : Tidak berterusan / Tiada aktiviti

Comments By SOR (KB / KU / PKU) (if any)

* Semua kawasan tersebut termasuk "Backlane", "Road Verges", "Island", sempadan tanah persendirian, tanah rezab Kerajaan, jalan-jalan yang tiada tanda nama dan lain-lain seperti diwarnakan dalam pelan sempadan kontrak yang telah ditetapkan

4.4 Contoh mengisi Rekod Harian Tapak

PENUTUP

Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) perlu memainkan peranan dalam menyediakan kemudahan infrastruktur bagi kawasan pentadbiran masing-masing. Program-program bagi meningkatkan kesedaran di kalangan orang ramai mengenai kepentingan amalan keprihatinan kepada persekitaran alam sekitar hendaklah diperluaskan kesemua peringkat.

Selain dapat meningkatkan imej DBKU sebagai organisasi yang prihatin kepada infrastruktur persekitaran alam sekitar, program ini juga akan dapat meningkatkan tahap sistem penyelenggaraan kesemua kawasan di bawah bidangkuasa DBKU dengan teratur lagi selaras.

Disamping itu juga, data-data inventori dan persempadanan setiap kampung dapat dikenalpasti dan dikemaskini dengan cepat.

Program ini juga dapat memberi peluang pekerjaan dan menjana pendapatan komuniti setempat. JKKK Kampung pula mendapat pendapatan tambahan selain menimba pengalaman dalam penyelenggaraan persekitaran kampung mereka sendiri.

Tiga (3) kawasan kampung yang dipilih bagi program *pilot project* adalah:

- i. Kampung Gersik/Boyan
- ii. Kampung Sungai Bedil
- iii. Kampung Bako

Masyarakat keseluruhannya perlu memainkan peranan dengan lebih dalam mengorak langkah mengubah gaya hidup seharian masing-masing agar persekitaran alam sekitar terpelihara dan dapat dikekalkan dengan sebaik mungkin.

**SEKIAN,
TERIMAKASIH**

